

make it impossible to work with the center, or make it inefficient, which, again, will affect the imbalance of posture and proper technique.

Conclusions/ discussion. Thus, the category of “center” occupies an important place in the study and teaching of the principles and techniques of aikido, and is a basic concept, the understanding of which ensures the effectiveness of technical improvement required for successful certification. The concept of “center” is inextricably linked with such concepts used in aikido and other types of martial arts as “work of the thighs”, “movement of the whole body”, “work of the center” and others.

The “center”, or haratanden is used in aikido, from the point of view of physiology and biomechanics coincides with the general center of gravity of the human body and provides a balanced movement of the athlete, in addition, allows throwing and performing techniques of great power without significant muscular strength. Possession of the center involves a low position of the body due to the knees, back, coordination of arms and legs. The whole body is in a state close to relaxed, but the attention is focused on the center, which allows one to be collected and respond instantly to the attack. In addition, it is important to remember that the goal of aikido is much higher than just learning techniques, moving the whole body, or spectacular throws with minimal energy expenditure, it is internal coherence and balance, including psycho-emotional, is the main condition not only for success in learning the concept of “center”, but also the teaching of aikido in general.

References

1. Clark, M., Lucett, S. & Kirkendall, D.T. NASM's Essentials of Sports Performance Training. Lippincott Williams & Wilkins. USA. 2010. p. 209-210.
2. Flanagan, S. Biomechanics: A Case-based Approach. USA. 2014. p. 355-356.
3. Golyaka S., Voznuy S., Gatsoyeva L., Glukhova G. Functional anatomy of the musculoskeletal system with the basics of dynamic morphology. A tutorial for students of the Faculty of Physical Education and Sports. Kherson: HSU, 2021. 89 p.
4. Izquierdo, M. Biomechanics and Neuromuscular Basis of Physical Activity and Sports. Ed. Médica Panamericana. Madrid. España, 2008. p. 92-106.
5. Saotome, M. Aikido and the Harmony of Nature. Boston & London: Shambhala Publications Inc., 1993. 251 p.
6. Shioda Gozo. Dynamic Aikido. Kodansha International; Illustrated edition. 2013. 160 p.
7. Stepanyuk, S., Serputko, O., Kharchenko-Baranetska, L., Koval, V., & Tkachuk, V. The problem of preparation of aikido athletes of the second period of adulthood for the first and second dan degree attestation. Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (physical Culture and Sports), (1(145), 2022. p. 13-16. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.1\(145\).03](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.1(145).03).
8. Svetlana Ivanivna Stepanyuk, Olha Kostyantynivna Serputko, Luidmyla Leonidivna Kharchenko-Baranetska. Peculiarities of vestibular training in adults with cerebral palsy in aikido classes. Physical education and sports as a factor of physical and spiritual improvement of the nation: Scientific monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. 458 p. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-201-2-12>.
9. Ueshiba, K. The spirit of aikido. 1st ed. Kodansha International. 1984. 128 p.
10. Yamada, Y. Ultimate Aikido: Secrets of Self-Defense and Inner Power. Citadel; 1994. 212 p.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).04
УДК 351.74:796.015.132

Бондаренко В. В.
доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Національної академії внутрішніх справ
Арсененко О. А.,
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки, Національної академії внутрішніх справ
Корнійчук Ю.М.
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки, Національної академії внутрішніх справ
Білик В.В.
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки, Національної академії внутрішніх справ
Тихий О. В.
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки, Національної академії внутрішніх справ

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ : КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

Здійснено аналіз нормативних документів і наукових праць, які висвітлюють особливості визначення рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів зарубіжних країн, вимог щодо рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в поліцію та практичних працівників. Констатовано відсутність єдиної думки щодо критеріїв оцінювання рівня фізичної підготовленості. Встановлено, що здебільшого перевірки піддають найбільш значущі фізичні якості, однак критерії оцінювання різняться. З'ясовано, що окрім виконання загальновідомих контрольних вправ, серед яких бігові і гімнастичні вправи, перевагу надають вправам практичної спрямованості. Під час добору кандидатів на службу в поліцію країн Західної Європи тестують рівень розвитку витривалості, координаційних якостей, швидкості, спритності та швидкокісно-силових здібностей; у країнах Східної Європи – рівень розвиненості швидкості, спритності, силових якостей, витривалості. Перспективи подальших наукових досліджень полягають у вивченні питання оцінювання рівня фізичної підготовленості працівників

правоохоронних органів з урахуванням гендерних особливостей.

Ключові слова: компаративний аналіз; професійна підготовленість; поліцейський; фізична підготовленість.

Bondarenko V., Arsenenko O., Korniiuchuk Yu., Bilyk V., Tykhyi O. Determining the level of physical fitness of law enforcement officers in European countries: a comparative analysis. The article argues that the proper level of physical fitness of law enforcement officers is a necessary condition for professional readiness for effective performance of official duties related to public safety and order, detention of offenders, countering attacks by armed and aggressive individuals. The analysis of normative documents and scientific works, which highlight the features of determining the level of physical fitness of law enforcement officers of foreign countries, the requirements for the level of physical fitness of candidates for service in the police and practitioners. It has been established that foreign police units accept citizens with secondary education, proper physical and mental health, and a sufficient level of physical fitness. Training is preceded by competitive selection, which includes, among other things, a number of physical exercises. There is a lack of consensus on the criteria for assessing the level of physical fitness. It has been found that most of the most significant physical qualities are tested, but the evaluation criteria differ. It was found that in addition to performing well-known control exercises, including running and gymnastic exercises, preference is given to practical exercises. During the selection of candidates for service in the police of Western Europe, the level of development of endurance, coordination skills, speed, agility and speed and strength abilities is tested; in the countries of Eastern Europe - the level of development of speed, agility, strength, endurance. It is established that the organization of physical training of police officers of foreign countries has a special focus, provides for the formation of special applied skills, implementation of combat techniques, modeling situations of forcible detention of offenders. Due attention is paid to sports and mass work. Prospects for further research are to study the issue of assessing the level of physical fitness of law enforcement officers, taking into account gender.

Key words: comparative analysis; professional training; police officer; physical fitness.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Належний рівень фізичної підготовленості працівника правоохоронних органів – необхідна умова професійної готовності до ефективного виконання службових завдань [1; 3; 9; 14], пов'язаних із забезпеченням публічної безпеки та порядку, затриманням правопорушників, протидією нападу озброєних й агресивно налаштованих осіб.

Встановлення відповідності рівня фізичної підготовленості правоохоронців вимогам професійної діяльності здійснюють під час добору на службу та в межах підсумкової перевірки в системі службової підготовки поліцейських [1]. Завдання добору – відібрати найбільш гідних кандидатів, які за своїми особистісними, моральними якостями, освітнім рівнем, фізичними та медичними показниками зможуть ефективно виконувати складні функціональні обов'язки. Оцінювання здійснюють відповідно до низки критеріїв, які передбачені нормативними документами. Однак, у формах контролю рівня фізичної підготовленості поліцейських різних країн і видах контрольних вправ, які для цього використовують, є істотні відмінності [2]. Питання якісного добору кандидатів на службу в поліцію та вибір контрольних вправ, якими є можливість об'єктивно оцінити рівень їх фізичної підготовленості, відповідно до вимог сьогодення, актуалізує наше дослідження. Зазначене зумовило здійснення компаративного аналізу зарубіжного досвіду визначення рівня фізичної підготовленості кандидатів на службу в поліцію і практичних працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає підстави констатувати, що фізичній підготовці належить одне з ключових місць у системі професійної підготовки правоохоронців усього світу [2; 4; 7; 8; 11; 12]. Вивчення наукових, навчально-методичних джерел і нормативних документів засвідчує, що за кордоном накопичено значний досвід підготовки працівників правоохоронних органів загалом і поліцейських зокрема [5; 6; 10; 12; 13; 15–17]. У праці [12, с. 55] дослідники констатують, що вимоги до рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів обумовлені специфікою системи професійної підготовки закордонних країн та акцентують, що найбільш інформативним тестом для визначення фізичної підготовленості осіб чоловічої та жіночої статі буде саме тест на визначення рівня розвиненості витривалості, яка визначається рівнем фізичної працездатності. Здійснивши аналіз нормативних документів, у яких висвітлено особливості визначення рівня фізичної підготовленості кандидатів на службу в органи внутрішніх справ України, автори констатують різницю у вимогах до фізичної підготовленості кандидатів до вступу у заклади вищої освіти та на службу в практичні підрозділи. Дослідники акцентують на значній розбіжності в нормативах кандидатів до вступу та чинних працівників і зазначають, що це посилює роль загальної фізичної підготовки під час опанування курсу первинної професійної підготовки поліцейських та освітніх програм закладів вищої освіти МВС, які готують поліцейських. Дослідниця І. Ф. Ісаєва [13] зазначає, що функціональні обов'язки поліцейського здатна виконувати людина з високим рівнем відповідальності за результати своєї службової діяльності, яка володіє комплексом знань, практичних навичок і сформованих професійно важливих рис, набутих під час спеціальної підготовки. У контексті якісної підготовки поліцейських вагомого значення набуває питання добору претендентів на службу в поліцію зарубіжних країн й оцінювання рівня їх фізичної підготовленості.

Мета статті: здійснити компаративний аналіз особливостей визначення рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів зарубіжних країн.

Виклад основного матеріалу дослідження. Опрацювання нормативної бази та наукової літератури дає підстави констатувати, що оцінювання рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів зарубіжних країн різняться. Розглянемо особливості визначення рівня фізичної підготовленості кандидатів на службу в поліцію та практичних працівників деяких країн Європи. Зокрема, на службу до поліції Франції приймають громадян, які мають середню освіту та належний стан здоров'я [3]. Навчанням передують жорсткий конкурсний добір, який передбачає значну кількість психологічних тестів і виконання двох фізичних вправ: 1) подолання смуги перешкод; 2) виконання силової вправи

(штовхання спеціального обтяженого візка). Вправи для оцінювання рівня фізичної підготовленості однакові для усіх категорій громадян та виконуються протягом одного дня. Виокремлення вправи цих вправ обумовлено їх прикладною спрямованістю. Для розвитку фізичних якостей та формуванню спеціальних навичок виокремлено 10% навчального часу. Основною формою фізичної підготовки поліцейських Франції є спортивно-масова робота (участь у спортивних змаганнях).

Цікавим є досвід визначення рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронного відомства Республіки Польщі. Процедура добору кандидатів на службу є багатоступеневою та передбачає: розгляд документів; вступну співбесіду; тестування загальних знань; тест на визначення рівня фізичної підготовленості; психологічний тест; спеціальна перевірка; співбесіда; медична комісія [3]. Виконання тестів із фізичної підготовки – одне з найскладніших випробувань для кандидатів на службу в поліцію Польщі. Контрольна вправа передбачає певну послідовність дій. Зокрема необхідно з вихідного положення лежачи (руки розміщені вздовж тулуба) підвестися, обійти по колу дві стійки, які розташовані на відстані двох метрів одна від іншої, виконати два перекиди вперед та один перекид назад, перенести манекен вагою 28 кг на відстань 10 м; подолати (переступити) чотири бар'єри (висота 0,76 м); почергово кинути чотири м'ячі (вага кожного м'яча 4 кг) із-за голови на відстань 5 м; здолати (перестрибнути) чотири перешкоди різної висоти; виконати човниковий біг 5×10 м. Тобто характерною особливістю оцінювання рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу в поліцію Польщі є практична спрямованість, яка вимагає комплексного вияву фізичних здібностей.

Вивчення специфіки підготовки працівників поліції Федеративної Республіки Німеччини (ФРН) засвідчує чітку залежність і взаємозв'язок служби на певній посаді, присвоєння чергового звання від рівня фізичної підготовленості [3]. Під час добору кандидатів на службу в поліцію ФРН передбачено визначення рівня фізичної підготовленості шляхом виконання низки фізичних вправ з урахуванням вікових категорій [13]. Вступні випробування проводяться в регіональних центрах підготовки та підвищення кваліфікації у два етапи. Перший етап вступних випробувань триває два дні та передбачає: тест на загальний інтелектуальний розвиток, тест на вміння зосереджуватися, тест на комунікативні уміння. Другий етап випробувань триває один день і включає: медичне обстеження, перевірку рівня фізичної підготовленості.

Тестування рівня фізичної підготовленості передбачає виконання декількох вправ, серед яких: стрибки через невелику гімнастичну лаву (34 см×31 см), кількість стрибків за 30 с. Виконанням цієї вправи тестують: моторні здібності, силу та витривалість м'язів ніг, координація, здатність керувати рухами; жим штанги лежачи на лаві (кількість разів). Кандидат лягає на спеціальну лаву, опускає гриф штанги до самих грудей та підіймає до повного випрямлення рук у ліктьових суглобах. Вага штанги становить 45 % ваги тіла для жінок та 60 % – для чоловіків. Цією вправою тестують рівень розвитку абсолютної сили та силової витривалості (сила м'язів грудей, рук, плечового поясу, спини; човниковий біг (необхідно здолати чотири відрізки між двома лавами, що стоять на відстані 10 м одна від одної. При цьому, необхідно перестрибнути через лаву, підняти з підлоги скакалку, взяти її з собою, здолати відстань і покласти скакалку на підлогу (надається дві спроби). Якості, які тестують: швидкість; швидкісна витривалість; координація; тест Купера (протягом 12 хв кандидат долає якомога більше 100-метрових кіл. Зараховують лише ті кола, які він повністю здолав. Якості та здібності, які тестуються: загальна витривалість; вольові риси; мотивація досягнення успіху); плавання (кандидат пропливає 100 м, при цьому максимальний час – 2 хв 45 с). у ФРН під час навчання майбутні правоохоронці повинні отримати свідоцтво/значок плавця-рятівника. В інших федеральних землях ФРН під час вступу, рівень фізичної підготовленості визначають за допомогою інших вправ, серед яких: біг зі змінами напрямку руху та подоланням трьох вертикальних перешкод; біг на 50 м із високого старту; стрибок у довжину з місця (виконують по 2 спроби); підкидання набивного м'яча від грудей (вага 3 кг) із положення лежачи за 30 с; підймання тулуба з положення лежачи за 30 с; човниковий біг 2×10 м з обтяженням. Залежно від профілю діяльності підрозділу поліції, для визначення рівня фізичної підготовленості поліцейських використовують й інші вправи, серед яких: біг 5000, 3000, 200 м, човниковий біг (8×10 м, 8×25 м, 20×25 м), плавання на 100 м, подолання різноманітних смуг перешкод, підтягування на жердині, жим штанги лежачи від грудей, підймання тулуба з положення лежачи на спині. Заслужує на увагу практика визначення рівня фізичної підготовленості кандидатів на службу в поліцію Грузії [13]. Оцінювання здійснюють шляхом виконання низки вправ. Рівень складності нормативів обумовлений віком і статтю кандидата. Під час добору на службу в практичні підрозділи МВС Грузії кандидати виконують низку вправ, серед яких: підтягування на перекладині (для осіб чоловічої статі), підймання тулуба з положення лежачи на спині (для осіб жіночої статі); біг 100 м; біг 1000 м; біг 3000 м (для осіб чоловічої статі).

Подібні контрольні вправи виконують кандидати на службу в органи внутрішніх справ Азербайджанської Республіки: біг 100 м, біг 1000 м, низка гімнастичних вправ (підтягування на перекладині; згинання та розгинання рук в упорі лежачи; підймання та опускання тулуба положенні лежачи на спині). У поліцію Фінляндії кандидати на службу виконують чотири контрольні вправи, серед яких: випробування на витривалість, випробування на спритність, підтягування на перекладині та підймання тулуба з положення лежачи. Окрім цього, кандидат на службу в поліцію повинен уміти плавати. Для цього використовують скандинавське плавання, під час якого кандидат повинен виконати стрибок у воду так, щоб голова була занурена, потім здолати 200 м без зупинки, з яких не менше ніж 50 м має бути спиною уперед. Після успішного виконання цієї вправи кандидат отримує спеціальний сертифікат [12]. На службу в поліцію Естонії зараховують громадян, які мають достатній рівень фізичної підготовленості, належний психічний стан і задовільний стан здоров'я. Під час добору на службу, незалежно від посади, на яку претендує особа, значну увагу приділяють інтелектуальним психологічним здібностям і фізичній підготовленості. Вимоги щодо професійної придатності працівників поліції Естонії визначаються під час вступу на службу. З цією метою кандидати виконують низку вправ, якими визначають рівень розвиненості фізичних якостей: 1) загальна витривалість – біг 3000 м; 2) силові показники рук і плечового поясу – згинання та розгинання рук в упорі лежачи; 3) силові показники м'язів преса – підймання та опускання тулуба з положення лежачи; Під час оцінювання загальної витривалості біг на 3000 м може бути замінений плаванням на 500 м або ергометром на 6000 м чи ходьбою на 6000 м. Окрім цього, кожен кандидат повинен уміти плавати, тому здають відповідний норматив (плавання 500 м) [12]. Оцінювання рівня фізичної підготовленості кандидатів на службу в поліцію

Республіки Казахстан здійснюють за результатами виконання низки контрольних вправ, серед яких: біг на 100 м; біг на 3000 м; підтягування на перекладині. В один день допускається виконання не більше двох вправ, біг 3000 м виконують в інший день. У заклади освіти МВС Республіки Казахстан кандидати на навчання, які мають спортивні звання («Заслужений майстер спорту Республіки Казахстан», «Майстер спорту Республіки Казахстан») і надали до приймальної комісії відповідні підтверджувальні документи – звільняються від виконання нормативів із фізичної підготовки.

Висновки. На підставі опрацювання нормативної бази та наукової літератури висвітлено закордонний досвід визначення рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів, вимог щодо рівня професійної підготовленості кандидатів до вступу на службу в поліцію та практичних працівників. Констатовано відсутність єдиної думки щодо критеріїв оцінювання рівня фізичної підготовленості. Здебільшого перевірки піддають найбільш значущі фізичні якості. З'ясовано, що під час добору кандидатів на службу в поліцію країн Західної Європи тестують рівень розвитку витривалості, координаційних якостей, швидкості, спритності та швидко-силового здібностей; у країнах Східної Європи – рівень розвиненості швидкості, спритності, силових якостей, витривалості. Встановлено, що організація фізичної підготовки поліцейських закордонних країн має спеціальну спрямованість, передбачає формування спеціальних прикладних умінь і навичок, зокрема, моделювання ситуацій силового затримання правопорушників тощо.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у вивченні питання оцінювання рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів з урахуванням гендерних особливостей.

Література

1. Бондаренко В. В. Вимоги до фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. 2017. Вип. 147. Т. 2. С. 279–282.
2. Бондаренко В. В. Досвід підготовки працівників патрульної поліції європейських країн. Юридична психологія. 2017. № 1 (20). С. 102–110.
3. Бондаренко В. В. Теоретичні і методичні основи професійної підготовки майбутніх працівників патрульної поліції : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Чернігів, 2019. 651 с.
4. Бондаренко В. В. Шляхи вирішення проблеми формування у курсантів спеціальних якостей, необхідних для успішного протистояння нападу озброєного супротивника. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2010. № 10. С. 7 – 8.
5. Бондаренко В. В. Шляхи розв'язання проблеми затримання супротивника, озброєного холодною зброєю. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. 2009. Вип. 67. С. 257 – 260.
6. Бондаренко В. В., Пронтенко К. В., Решко С. М. Динаміка властивостей уваги працівників патрульної поліції на етапі професійного становлення. Юридична психологія. 2019. № 1. С. 84–92.
7. Бондаренко В. В., Решко С. М., Кримець О. І. Світовий досвід професійної підготовки працівників підрозділів патрульної поліції. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 29–30 листоп. 2017 р.). Київ, 2017. С. 88–90.
8. Бондаренко В. В., Худякова Н. Ю., Давигора Ю. І., Русанівський С. В. Формування професійних умінь і навичок у майбутніх правоохоронців під час фахової підготовки. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2020. № 4. С. 37–44.
9. Бондаренко В., Мартишко А., Худякова Н. Фізичне виховання в закладах вищої освіти МВС України: навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОР Кандиба Т.П. 2022. 261 с.
10. Бондаренко В., Сягровець В., Русанівський С. Професійне самовдосконалення правоохоронців у контексті реформування освіти системи МВС України. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. 2020. Вип. 2 (25). С. 83–90.
11. Дідковський В. А., Бондаренко В. В., Кузенков О. В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України : навч. посіб. / В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков. Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОР Кандиба Т. П. 2019. 98 с.
12. Зарубіжний досвід визначення рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів : аналіт. огляд / [В. В. Бондаренко, В. А. Дідковський, Н. Ю. Худякова та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 64 с.
13. Ісаєва І. Ф. Зміст, форми та методи професійної підготовки персоналу федеральної поліції Німеччини. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького. 2019. Вип. 3 (18). С. 110–121. (Серія «Педагогічні науки»).
14. Розвиток фізичних якостей здобувачів вищої освіти ЗВО МВС України : метод. рек. / [В. В. Бондаренко, С. М. Решко, Г. В. Бикова та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 108 с.
15. Спеціальна фізична підготовка: навч. посіб. / [В. Бондаренко, С. Решко, В. Дідковський та ін.]; за заг. ред. В. Чернея, Р. Сербина. Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОР Кандиба Т.П., 2021. 341 с.
16. Bondarenko V., Antipova O., Griban G., Sydorhuk N., Biruk N., Horokhova L., Boichuk I., Verbovskiy I., Antonova O., Novitska I., Prontenko K., Bloschchynskiy I. Methodological principles of the professional training of future specialists at higher educational institutions. Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores. 2019. Año: VII. Número: Edición Especial, Artículo No. 2 Período: Diciembre.
17. Bondarenko V., Okhrimenko I., Tverdokhvalova I., Mannapova K., Prontenko K. Formation of the professionally significant skills and competencies of future police officers during studying at higher educational institutions. Revista Românească pentru Educație Multidimensională. 2020. No. 12 (3). P. 246–267. doi: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/320>.

References

1. Bondarenko, V. V. (2017). Vymohy do fizychnoi pidhotovlenosti kandydativ do vstupu na sluzhbu v Natsionalnu politsiyu Ukrainy. [Requirements for physical fitness of candidates for service in the National Police of Ukraine]. Visnyk

- Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka. Bulletin of the Taras Shevchenko National Pedagogical University of Chernihiv, 147, 2, 279–282 [in Ukrainian].
2. Bondarenko, V. V. (2017). Dosvid pidhotovky pratsivnykiv patrolnoi politsii yevropeiskykh krain. [Experience in training patrol police officers in European countries]. Yurydychna psykholohiia, Legal psychology, 1 (20), 102–110 [in Ukrainian].
 3. Bondarenko, V.V. (2019). Teoretychni i metodychni osnovy profesiinoi pidhotovky maibutnikh pratsivnykiv patrolnoi politsii [Theoretical and methodological bases of professional training of future patrol police officers]. Doctor's thesis. Chernihiv [in Ukrainian].
 4. Bondarenko, V. V. (2010). Shliakhy vyrishennia problemy formuvannia u kursantiv spetsialnykh yakosti, neobkhidnykh dlia uspishnoho protystoiannia napadu ozbroienoho suprotivnyka [Ways to solve the problem of forming in cadets special qualities necessary for successful resistance to the attack of the armed enemy]. Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu, Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports, 10, 7–8.
 5. Bondarenko, V. V. (2009). Shliakhy rozv'iazannia problemy zatrymanna suprotivnyka, ozbroienoho kholodnoi zbroieiu. [Ways to solve the problem of detaining an enemy armed with cold steel]. Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka, Bulletin of Taras Shevchenko Chernihiv State Pedagogical University. 67, 257 – 260.
 6. Bondarenko, V.V., Khudiakova, N.Yu., Davyhora, Yu.I., & Rusanivskiy, S.V. (2020). Formuvannia profesiynykh umin i navychok u maibutnikh pravookhorontsiv pid chas fakhovoi pidhotovky [Formation of professional skills and abilities of future law enforcement officers during professional training]. Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti, Education and development of a gifted personality, 4, 37-44 [in Ukrainian].
 7. Bondarenko, V.V., Prontenko, K.V., & Reshko, S.M. (2019). Dynamika vlastyvoستي uvahy pratsivnykiv patrolnoi politsii na etapi profesiinoho stanovlennia [Dynamics of properties of attention of patrol police officers at the stage of professional development]. Yurydychna psykholohiia, Legal psychology, 1, 84-92. [in Ukrainian].
 8. Bondarenko, V. V., Reshko, S. M. & Krynets, O. I. (2017). Svitovyi dosvid profesiinoi pidhotovky pratsivnykiv pidrozdiliv patrolnoi politsii [World experience of professional training of patrol police officers]. Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku fizychnoi pidhotovky ta sportu Zbroinykh syl Ukrainy, pravookhoronnykh orhaniv, riaduvalnykh ta inshykh spetsialnykh sluzhb na shliakhu yevroatlantychnoi intehtatsii Ukrainy, Current trends and prospects for the development of physical training and sports of the Armed Forces of Ukraine, law enforcement agencies, rescue and other special services on the path to Euro-Atlantic integration of Ukraine : Proceedings of International Scientific and Prtactical Conference (pp. 88-90). Kyiv. [in Ukrainian].
 9. Bondarenko, V., Martyshko, A., & Khudiakova, N. (2022). Fizychno vykhovannia v zakladakh vyshchoi osvity MVS Ukrainy [Physical education in higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]: Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav; Kandyba T.P. [in Ukrainian].
 10. Bondarenko, V., Siahrovet, V. & Rusanivskiy, S. (2020). Profesiine samovdoskonalennia pravookhorontsiv u konteksti reformuvannia osvity systemy MVS Ukrainy. [Professional self-improvement of law enforcement officers in the context of reforming the education system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy, Pedagogical innovations: ideas, realities, prospects, 2 (25), 83–90 [in Ukrainian].
 11. Didkovskiy, V.A., Bondarenko, V.V., Kuzenkov, O.V. (2019). Fizychna pidhotovka pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [Physical training of employees of the National Police of Ukraine]. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav; Kandyba T.P. [in Ukrainian].
 12. Bondarenko, V.V., Didkovskiy, V.A., & Khudiakova, N.Yu. (et al.). (2020). Zarubizhnyi dosvid vyznachennia rinvnia fizychnoi pidhotovlenosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Foreign experience in determining the level of physical fitness of law enforcement officers]. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav [in Ukrainian].
 13. Isaieva, I. F. (2019). Zmist, formy ta metody profesiinoi pidhotovky personalu federalnoi politsii Nimechchyny [Content, forms and methods of professional training of German federal police personnel]. Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy im. B. Khmelnytskoho, Bulletin of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after B. Khmelnytsky, 3 (18). 110–121. (Serii «Pedahohichni nauky»). [in Ukrainian].
 14. Bondarenko, V.V., Reshko, S.M., & Bykova, H.V. (et al.). (2021). Rozvytok fizychnykh yakosti zdobuvachiv vyshchoi osvity ZVO MVS Ukrainy [Development of physical qualities of applicants for higher education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav [in Ukrainian].
 15. Bondarenko, V., Reshko, S., & Didkovskiy, V. (et al.). (2021). Spetsialna fizychna pidhotovka [Special physical training]. V. Cherniei, R. Serbyn (Eds.). Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav [in Ukrainian].
 16. Bondarenko, V., Antipova, O., Griban, G., Sydorochuk, N., Biruk, N., Horokhova, L., Boichuk, I., Verbovskiy, I., Antonova, O., Novitska, I., Prontenko, K., & Bloshchynskiy, I. (2019). Methodological principles of the professional training of future specialists at higher educational institutions. Dilemas Contemporaneas: Educación, Política y Valores. Año: VII. Número: Edición Especial, Artículo No. 2 Período: Diciembre.
 17. Bondarenko, V., Okhrimenko, I., Tverdokhvalova, I., Mannapova, K., & Prontenko, K. (2020). Formation of the professionally significant skills and competencies of future police officers during studying at higher educational institutions. Revista Românească pentru Educație Multidimensională, 12(3), 246-267. doi: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/320>.